

PRIM MINISTRU

Biroul permanent al Senatului

L. 265..... / 20.05.2024.....

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea art. 40 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru*, inițiată de doamna deputat PSD Laura Cătălina Vicol Ciorbă și un grup de deputați PSD, neafiliați (Bp.162/2024).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea art.40 alin. (1) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, cu modificările și completările ulterioare*, propunându-se instituirea posibilității ca taxele judiciare de timbru să poată fi încasate în numerar, de debitorul taxei, la ghișeele deschise la sediile oricărei instanțe judecătorești, la sfârșitul zilei lucrătoare acestea urmând a fi transferate în contul distinct de venituri al bugetului local "*Taxe judiciare de timbru și alte taxe de timbru*" al unității administrativ-teritoriale în care persoana are domiciliul sau reședința ori, după caz, în care persoana juridică are sediul social.

II. Observații și propuneri

1. Salutăm preocuparea inițiatorilor de a contribui la asigurarea unui cadru legal adecvat și adaptat realităților economico-sociale în materia taxelor judiciare de timbru, în vederea asigurării liberului acces la justiție.

Considerăm oportun și necesar, în vederea asigurării accesibilității și previzibilității legii, inclusiv sub aspectul stabilității acesteia¹, ca modificările aduse prevederilor *Ordonanței de urgență a Guvernului nr.80/2013* să fie concentrate, pe cât posibil, într-un demers legislativ unitar², care să răspundă în mod adecvat tuturor cerințelor actuale, cu o consultare publică adecvată, fiind, astfel, evitate modificările succesive ale acestui act normativ³.

2. Așa cum se arată și în Programul de Guvernare 2023-2024, la Capitolul Justiție și stat de drept, eficiența justiției ca serviciu public presupune proceduri judiciare și administrative care să conducă la o cât mai bună alocare și gestionare a dosarelor și la reducerea termenelor de soluționare a litigiilor, la accelerarea procedurilor pentru punerea în executare a hotărârilor judecătorești și să garanteze accesul efectiv la justiție a justițiabililor, inclusiv prin facilitarea ajutorului public judiciar.

Astfel, printre obiectivele enunțate în cuprinsul documentului anterefert se regăsesc și următoarele:

- reducerea termenelor de soluționare a litigiilor, accelerarea procedurilor pentru punerea în executare a hotărârilor judecătorești și garantarea accesului efectiv în justiție al justițiabililor;
- asigurarea accesului la ajutorul public judiciar;
- evaluarea nivelului taxelor judiciare de timbru atunci când acestea restrâng considerabil accesul beneficiarilor la justiție;
- diversificarea modalităților de plată a taxelor judiciare de timbru pentru a fi accesibile tuturor justițiabililor;

¹ A se vedea, în acest sens, cele afirmate cu valoare de principiu de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauze precum *Sunday Times c. Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord*, 1979; *Reckvenzi c. Ungariei*, 1999; *Rotaru c. României*, 2000; *Damman c. Elveției*, 2005.

² Sistemul legislativ românesc a generat în ultimii ani un număr foarte mare de acte normative, producându-se un exces legislativ de natură să determine lipsa de previzibilitate, dar și de accesibilitate a normelor juridice.

³ Numărul mare de decizii pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii reprezintă un indiciu al faptului că acest fenomen legislativ poate conduce la interpretări neunitare ale normelor de drept.

- facilitarea conexiunilor profesiilor juridice pentru a le întări capacitatea de a furniza servicii juridice conexe justiției și de a desăvârși un concept funcțional unitar pentru digitalizarea justiției din România.

În acest context, la nivelul Ministerului Justiției este în curs de derulare un amplu proces de evaluare ex-post a prevederilor *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013*. Evaluarea urmărește, în principal (fără a se limita la aceste obiective), aspecte precum:

- remedierea insuficiențelor și a neconcordanțelor reglementărilor analizate;

- analizarea în ce măsură aceste reglementări își ating finalitatea, prin raportare la principiile de bază care le guvernează;

- remedierea neajunsurilor cu privire la aplicarea prevederilor analizate, aduse la cunoștința Ministerului Justiției de către cetățeni sau de către societatea civilă;

- analizarea studiilor, a lucrărilor de cercetare, dar și evaluărilor statistice realizate în această materie;

- asigurarea compatibilității acestor acte normative cu reglementările europene în materie, dar și cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Ca urmare a unei evaluări preliminare a legislației în materia taxelor judiciare de timbru, se poate constata că există anumite categorii de taxe al căror quantum poate fi apreciat ca fiind excesiv (avem în vedere, în principal, procesele de partaj).

Tot în ceea ce privește cadrul legal în materia taxelor judiciare de timbru, este de amintit că actualmente se află în procedură parlamentară, în stadiu avansat, *proiectul de lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013* (Plx. 394/2013), iar cu privire la acesta Ministerul Justiției a transmis Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților un set de propuneri de amendamente spre a fi avute în vedere de forul legislativ. În considerarea faptului că dezbaterile parlamentare asupra actului normativ au un caracter complex, s-a apreciat ca fiind preferabilă inițierea, la nivel guvernamental, a unui demers legislativ separat de amendarea acestui act normativ pe calea unui proiect de lege ce cuprinde unele soluții punctuale în această materie și care își propun să rezolve, cu operativitate, unele aspecte stringente, constatate din analiza mai sus amintită.

Așa fiind, Ministerul Justiției a supus dezbaterii, în luna martie, *proiectul de lege pentru modificarea și completarea Ordonanței de*

urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, aflat în prezent în procedura avizării interinstituționale.

Abordarea legislativă a promovării unor intervenții legislative punctuale au pornit de la nevoia asigurării previzibilității și accesibilității normelor juridice. Amintim, în context, cele afirmate în mod constant, cu valoare de principiu, în jurisprudența sa, de Curtea Europeană a Drepturilor Omului referitoare la necesitatea asigurării accesibilității și previzibilității legii, inclusiv sub aspectul stabilității acesteia. Incertitudinea legislativă reprezintă un factor important pe care instanța europeană de contencios al drepturilor omului îl are în vedere atunci când apreciază conduita statelor din perspectiva respectării principiilor statuate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Albu și alții împotriva României, hot. din 10.05.2012; Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții împotriva României, hot. din 19.05.2015).

În ceea ce privește modificările punctuale propuse prin proiect, arătăm că acestea vizează următoarele:

- reducerea taxei judiciare de timbru în materia partajului judiciar⁴;
- uniformizarea taxei judiciare de timbru prevăzută pentru cererile care au ca obiect divorțul prin acord și pentru cele întemeiate pe prevederile art. 373 lit. b) și c) din *Codul civil* (vătămarea gravă a raporturilor dintre soți și separare în fapt mai mare de 2 ani)⁵;

⁴ Reglementarea taxei de timbru în materia partajului a fost criticată, în special de justițiabili, prin intermediul excepțiilor de neconstituționalitate ridicate în fața instanțelor judecătorești, arătându-se că, prin instituirea unui quantum atât de mare al taxei judiciare de timbru pentru cererile de partaj se încalcă accesul liber la justiție. Deși excepțiile de neconstituționalitate au fost respinse ca fiind neîntemeiate, amintim că au existat opinii separate prin care s-a arătat că nivelul taxelor judiciare de timbru este unul excesiv, fiind mai mare chiar și față de nivelul taxelor calculate la valoarea obiectului pretins printr-o acțiune în realizarea dreptului, fiind, astfel, de natură să știrbească substanța dreptului de acces liber la justiție, precum și a dreptului de moștenire. Astfel, s-a arătat că nicio rațiune nu justifică impunerea unei taxe judiciare de timbru în materie succesorală mai mare decât taxa judiciară de timbru în materia realizării dreptului (acțiuni în revendicare, acțiuni în pretenții etc.), cu atât mai mult cu cât acțiunile în realizarea dreptului comportă o activitate evident mai laborioasă din partea instanței de judecată. Totodată, în lucrările de specialitate pe această temă s-a arătat că acest quantum ridicat al taxei de timbru nu este impus în interesul părții adverse, spre a o scuti pe aceasta de efectuarea unor cheltuieli judiciare inutile și nici în interesul bunei administrări a justiției, pentru acoperirea serviciului prestat de către instanțele judecătorești, din moment ce contraprestația este vădit exagerată din perspectiva quantumului raportat la valoarea prestației efectuate de instanța de judecată.

Potrivi propunerii de reglementare, cererile în materia partajului judiciar privind stabilirea bunurilor supuse împărțelii, creanțe pe care coproprietarii le au unii față de alții, născute din starea de proprietate comună, raportul donațiilor, reducățiunea libertăților excesive și partajul propriu-zis vor fi taxate cu jumătate din taxa stabilită, potrivit art. 3 alin. (1) din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013*, pentru acțiunile și cererile evaluabile în bani.

⁵ Cu privire la taxarea acestor categorii de acțiuni, doctrina și jurisprudența au semnalat faptul că menținerea unor taxe diferite nu este justificată, subliniindu-se că o taxă mai mare în cazul divorțului prin acord nu se justifică, administrarea dosarului și ansamblul probator fiind mult mai complexe în cazul divorțului pentru motive justificate,

- instituirea unei prevederi exprese cu privire la dovada plății taxei de timbru pentru cazul în care plata a fost efectuată prin virament sau în sistem electronic de plată la distanță/on-line⁶;
- instituirea unor noi cazuri de restituire a taxei judiciare de timbru⁷.

3. În concluzie, având în vedere cele menționate, în vederea asigurării unei *"economii legislative"*, apreciem că ideal ar fi ca propunerile ce au ca obiect modificarea și completarea *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013* să fie cuprinse într-un demers legislativ unitar.

4. În prezent, taxele judiciare de timbru se plătesc de debitorul taxei în numerar, prin virament sau în sistem on-line, într-un cont distinct de venituri al bugetului local *"Taxe judiciare de timbru și alte taxe de timbru"* al unității administrativ-teritoriale în care persoana fizică are domiciliul sau reședința ori, după caz, în care persoana juridică are sediul social.

Precizăm că prin mecanismul propus nu rezultă cum se realizează transferul sumelor care sunt încasate în numerar *"din contul instanței"*

în plus, în loc ca părțile să fie stimulate să divorțeze prin acord, se încurajează divorțul prin stabilirea culpei, procese care sunt mai lungi, mai costisitoare și care uneori încarcă rolul instanțelor doar din considerente pecuniare.

⁶ Deși posibilitatea plății on-line este consacrată fără echivoc de dispozițiile art. 40 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, în lipsa unor dispoziții clare privind dovada plății, în practică s-a constatat apariția unor interpretări neunitare cu privire la acest aspect. Astfel, o condiționare a valabilității plății on-line de viza și ștampila instituției bancare (așa cum se întâmplă uneori în practică), goleşte de conținut avantajele acestui mijloc de plată (celeritate, comoditate în efectuarea plății), ceea ce contravine chiar finalității reglementării. Astfel, pornind de la intenția de reglementare, respectiv aceea de a simplifica formalitățile aferente îndeplinirii obligației de plată a taxei judiciare de timbru, dar și ținând cont de propunerile și observațiile formulate în cursul dezbaterii publice, precum și de cele transmise de Consiliul Superior al Magistraturii, se propune completarea prevederilor art. 40 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 astfel încât să fie evidențiate modalitățile de plată, precum și mijloacele prin care să fie prezumată efectuarea acesteia, astfel:

- în cazul în care plata a fost efectuată prin virament, ordinul de plată semnat de debitor și vizat de instituția de credit, extrasul de cont emis de instituția de credit plătitoare sau orice alt document care atestă viramentul recunoscut de lege prezumă efectuarea plății până la proba contrară (cu privire la ordinul de plată semnat de debitor și vizat de instituția de credit, precizăm că, deși acesta prezumă efectuarea plății, potrivit art. 1504 din Codul civil, din observațiile formulate în dezbaterile publice a reieșit nevoia enumerării și a acestui instrument);

- dacă viramentul a fost efectuat prin ordin de plată electronic, documentul emis de bancă prin care se atestă viramentul va fi semnat de debitor pentru conformitate cu originalul și prezumă efectuarea plății până la proba contrară;

- dacă plata a fost efectuată printr-un sistem electronic de la plată la distanță/on-line și confirmarea plății este transmisă de sistemul informatic direct debitorului sau/și instanței de judecată, aceasta prezumă efectuarea plății până la proba contrară.

⁷ Textele propuse se înscriu în seria măsurilor destinate degrevării instanțelor de judecată și a promovării mijloacelor alternative de soluționare a conflictelor, în prezent neexistând un temei expres pentru restituirea taxei judiciare de timbru atunci când părțile soluționează litigiul printr-o tranzacție sau pentru ipoteza în care părțile aleg să încheie un compromis și renunță la judecată.

„judecătorești în contul de venituri al bugetului unității administrativ-teritoriale”.

De asemenea, nu sunt prevăzute termenele la care se efectuează transferul sumelor respective și nici ce conturi vor fi utilizate de instanțele judecătorești, acestea având calitatea de instituții publice finanțate integral din bugetul de stat.

5. Totodată, arătăm faptul că textele propuse în cuprinsul inițiativei legislative trebuie revăzute și din perspectiva normelor de tehnică legislativă.

6. Apreciem că promovarea soluțiilor legislative propuse necesită realizarea unei analize ex-ante din perspectiva posibilității efective de aducere la îndeplinire a acestora, fiind necesară consultarea Consiliului Superior al Magistraturii.

II. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul susține adoptarea acestei inițiative legislative cu propuneri și observații.**

Cu stimă,

Ion Marcel CIOLACU
PRIM-MINISTRU

Domnului senator Nicolae-Ionel CIUCĂ
Președintele Senatului